

Mircea Vulcănescu, Traian Herseni, Anton Golopenția, s-a remarcat și Gh. Focșa, care avea să organizeze în continuare, peste 30 de ani, activitatea instituției, preluând metodele anterioare, îmbogățind experiența câștigată prin recrearea atmosferei satului tradițional fără să afecteze sau să neglijeze valoarea, funcția lui socială, aspectul idilic (G. Stoica).

O multitudine de valențe convingător redată și inteligent susținute au venit să proiecteze Muzeul Satului în perspectivă, reliefând, totodată, mutațiile survenite în dezvoltarea sa, noua viziune de

organizare (I. Godea), rolul său în contextul muzeelor etnografice în aer liber din România (V. Novac), fiind văzut ca muzeu al spațiului și timpului (T. Graur), ca instituție model în evantaiul celorlalte instituții de profil (B. Zderciuc), contribuind, prin prezentarea expozițională a monumentelor — simbol al posibilităților de creație ale poporului român —, la afirmarea identității și susținerea autenticității faptelor de creație ale acestuia (C. Bucur).

Rezultat al unor eforturi concentrate, Muzeul Satului pune în valoare, azi, așezări reprezentative

din toate zonele țării, făcând dovada că elita fundamentală a acestei civilizații, care este cea satească românească, constituie sursa elitelor înseși (A. Pleșu), de aceea satul trebuie iubit, încurajat și sprijinit în creațiile sale, Muzeul Satului fiind apreciat ca locul care dă cea mai înaltă idee despre vechicia civilizației populare. Ideea nu trebuie să piară niciodată, iar pentru aceasta mărturiile cu valoare de document trebuie să fie ocrotite pentru a ocroti ele însele imaginea evocatoare a modului de viață al poporului român.

ELISABETA ANCUȚA-RUȘINARU

Manifestări Unesco

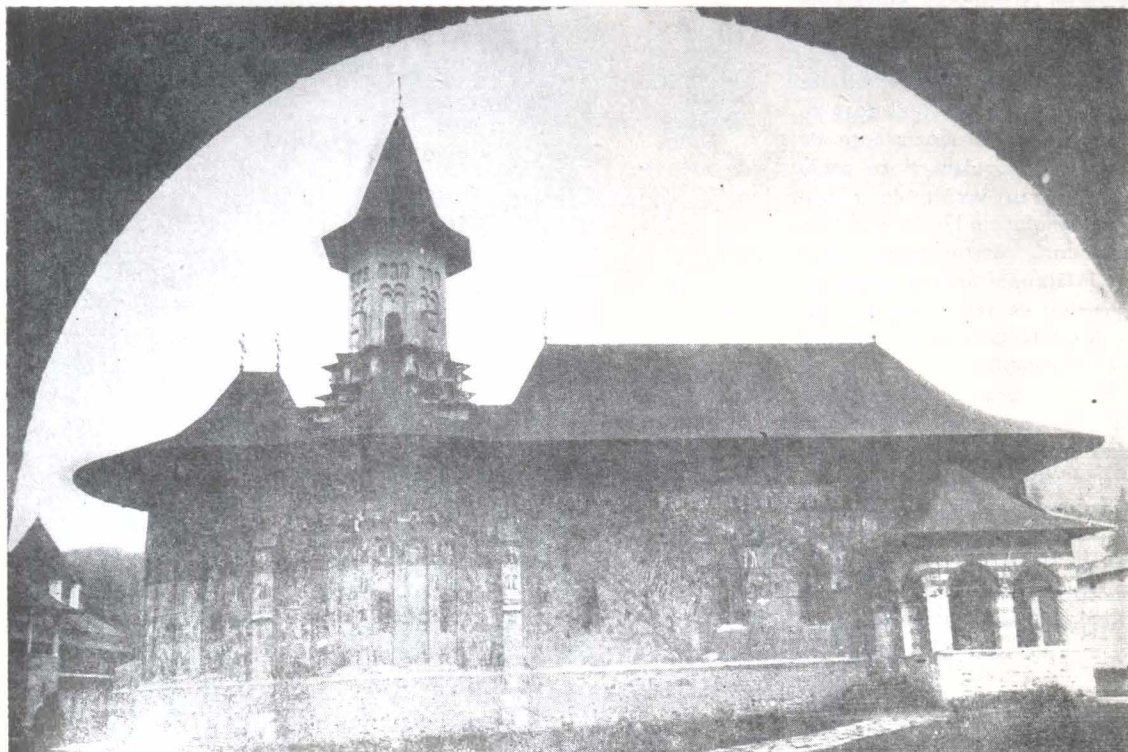
SIMPOZIONUL DE LA SUCEAVA — CIVILIZAȚIA MOLDOVENEASCĂ ÎN SECOLELE XV—XVI

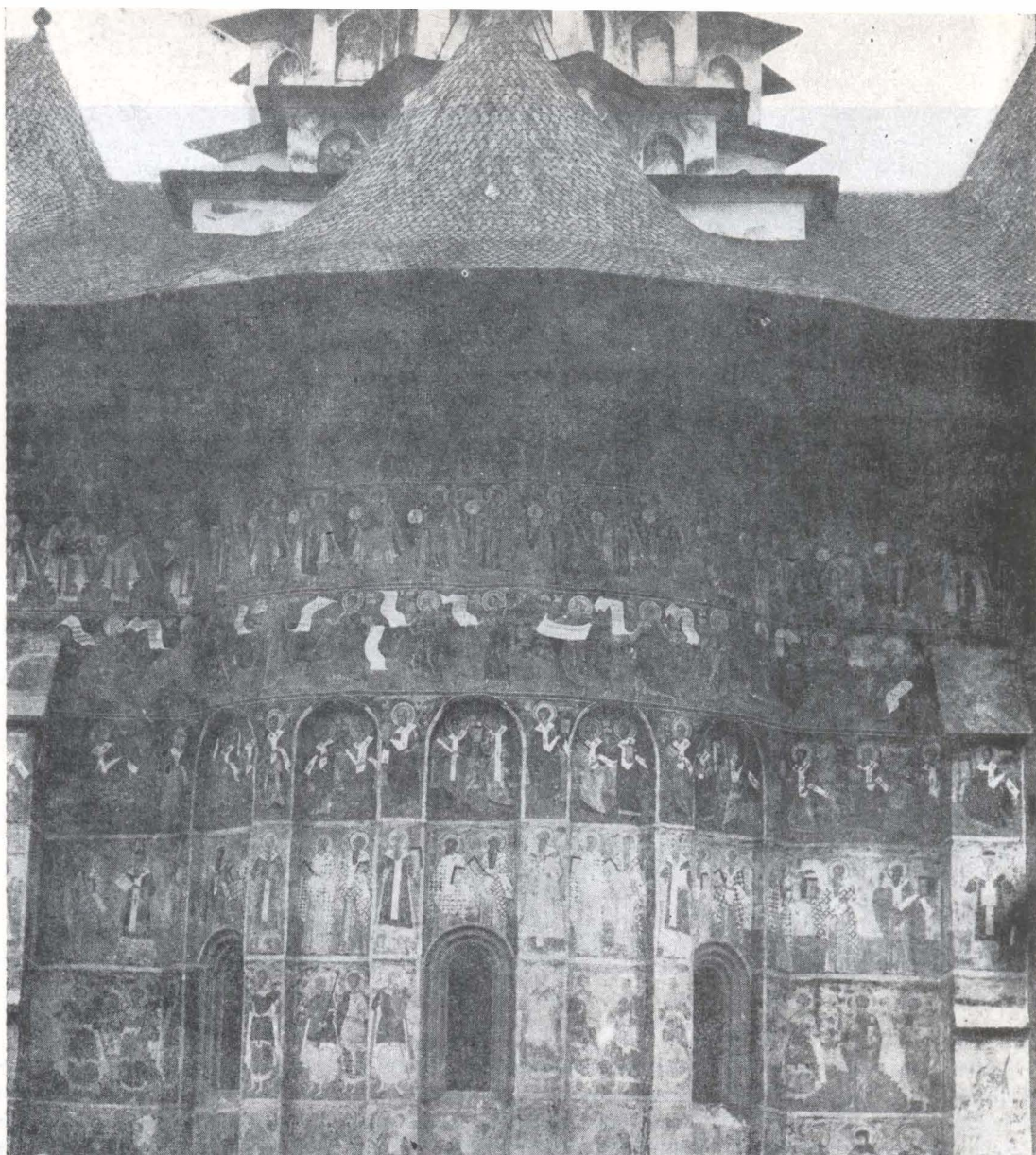
În perioada 1—5 iunie a.c., s-au desfășurat la Suceava lucrările simpozionului „Civilizația moldovenească în secolele XV—XVI. Un fenomen unic: bisericile cu pictură exterioară”. Organizată

sub egida U.N.E.S.C.O., de către Ministerul Culturii, Direcția Monumentelor Ansamblurilor și Siturilor Istorice, cu concursul Fundației Culturale Române și cu sprijinul larg al domnului ambasador

Dan Hăulică, bucurându-se de ospitalitatea autorităților ecleziastice și seculare, reuniunea s-a vrut și a constituit o demonstrație „pe viu” a validității propunerilor românești pentru lista patri-

Mănăstirea Sucevița. Fațadă nord.

Mănăstirea Sucevița. Absidă nord (foto Dan Dinescu)

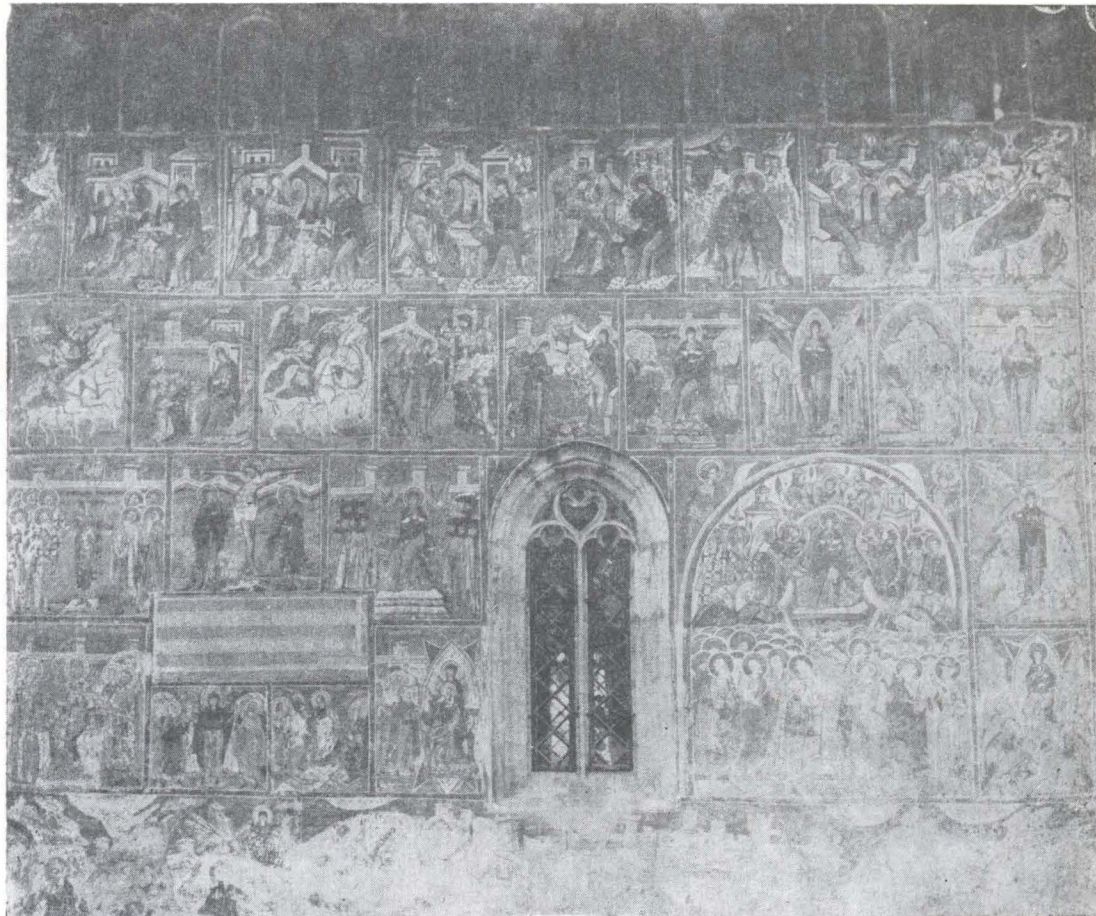
moniului mondial.

Deși propunerile ce priveau Bucovina datau cel puțin din anul 1975, când o delegație U.N.E.S.C.O., ce urma altor 3 misiuni ale I.C.C.R.O.M., constata interesul excepțional pe care îl prezintă fenomenul picturii exterioare moldovenești, faptul că România nu aderase, încă, la Convenția pentru Protejarea Patrimoniului Mondial (semnată abia în 1990) a făcut ca restaurării românești să nu-i

mai revină nici unui din ajutoarele tehnice și materiale de care avea o recunoscută nevoie în conservarea ansamblurilor murale. La 14 ani după coloeviul de la Suceava asupra conservării și restaurării picturilor murale, axat exclusiv pe probleme de tehnică, a restaurării, actuala reuniune a avut un caracter mai teoretizant urmărind probleme generale ale culturii moldovenești și felul în care bisericile cu pictură exteri-

oară le oglindesc. Cu toate acestea, în cursul vizitării monumentelor, oaspeții străini au putut evalua, grație remarcabilelor lucrări din deceniul '80—'90 datorate Tatiane Pogonat și conf.univ. Oliviu Boldura, secondați de ing. chimist Ion Istudor, stadiul actual al restaurării românești.

În fine, despre originalitatea picturii exterioare moldovenești ce prezintă particularitatea unui program bine definit, în raport cu

Mănăstirea Humor. Fațadă sud — Acatistul Maicii Domnului (foto Mihri Oroveanu)

larg uzitata decorație parietală exterioară, caracteristică arhitecturii medievale europene, a vorbit domnul Michel Parrent, președinte de onoare al I.C.O.M.O.S. În acest context, au căpătat o nouă dimensiune relevarea interdependenței dintre arhitectură și decor pictat, a evoluției lor paralele, în secolele XV—XVI, pînă la constituirea școlii moldovenești (prof. dr. Corina Popa) ca și sublinierea rolului determinant jucat de înscrierea bisericilor cu pictură exterioară în programul arhitectonic general al mănăstirilor moldovenești ce reunesc funcția de cult cu cea de apărare (arh. Sanda Ignat).

Reputata medievistă Tania Velmans s-a oprit asupra „Mesajului și coerența picturilor exterioare ale absidei în Moldova” demonstrînd cu pertință, asemeni, de altfel, într-un alt context, și cercetătorului Sorin Ulea, evoluția programului picturii exterioare a absidelor din tema „Rugăciunii tuturor sfinților” ale cărei origini, modificări și semnificații le analizează.

Ana Dumitrescu (U.N.E.S.C.O.) și-a propus să analizeze în comunicarea „Iconografia picturii exterioare moldovenești: receptivitate creatoare” posibilele relații dintre arta moldovenească și școala macedoneană, pe de o parte, precum și cea novgorodiană pe de

alta. Discursul privind reprezentările Imnului Acatist în cadrul celor trei școli a dovedit calitățile speculative ale unui demers comparativ care sfîrșește cu franchețe prin a-și recunoaște limitele în fața originalității fenomenului moldav.

Un viu interes, marcat de comentariul dr. Corina Popa, a suscitat comunicarea domnului Matei Cazacu (Université Paris IV e) „Petru Rareș: un Mecena al Renașterii”. Ideea de la care pornește autorul este aceea că „mecenatul constituie un omagiu pe care puterea îl datorează culturii”, relație proprie spiritului Renașterii, care l-ar situa pe Rareș nu atît în continuarea ilustrului său

părinte, cît într-o atmosferă nou europeană, evocată cu subtilitate, prin corolarea a multiple date ce țin de viața de curte, experiențe politice, relații și deschideri culturale, un alt orizont de viață, considerat modern, în raport cu epoca precedentă.

Regina Durighello (documentaristă U.N.E.S.C.O.) a prezentat criteriile de selectare a monumentelor și ansamblurilor arhitectonice, pentru lista patrimoniului mondial.

Intervenția domnului Werner Schmidt (I.C.C.R.O.M.) privind relațiile forului pe care îl reprezintă cu România, precum și perspectivele acestora pe viitor, ne-a încurajat în speranța reluării și aprofundării unei colaborări care, între anii 1971—1975, a pus bazele școlii românești de restaurare a picturii murale.

Arh. Igor Macovăski, inițiatorul și conducătorul celei mai importante firme particulare de restaurare din Uniunea Sovietică, a împărtășit celor prezenți din expe-

riența sa organizatorică în procesul de restaurare a unor mari ansambluri arhitectonice ce presupun șantiere cu peste 1000 de muncitori, tehnicieni și specialiști.

În sfîrșit, Florica Dumitrescu și John Nandriș, prin studiul lingvistic și etnografic au reliefat interesante mărturii ale civilizației românești medievale.

O discuție amplă au suscitât prezentarea (Dan Mohanu și Doina Măndru) necesarului și priorităților de restaurare ale monumentelor cu picturi exterioare, cu care ocazie s-a concluzionat asupra necesității reluării unui amplu program de intervenții, investigații și măsurători, în special în domeniul conservării.

Domnul Sergiu Iosipescu a atras atenția în intervenția sa asupra situării Moldovei secolului al XVI-lea nu doar în spațiul pontico-mediteranean, prin nivelul tehnic dovedit de navigație, ci și asupra deschiderii spre univers, ce decurge din identificarea ambarcațiunilor pictate la Bălinești și Ro-

man, cu goetele navigatorilor portughezi și olandezi.

Dan Hăulică a încheiat evocînd cu sensibilitate spiritul fecund integrator al Moldovei care, de-a lungul secolelor, s-a transmis de la Gavril Uric și Dragoș Coman din Arbore, la Luchian, Enescu și Bacovia, într-o miraculoasă perpetuare a unei situații superioare în cultura lumii.

Speranța ca ecurile acestei acțiuni să depășească limitele cadrului de desfășurare, pare a începe a se împlini, odată cu acordarea unei burse de specializare la I.C.C.R.O.M. pentru un restaurator de pictură murală și cu substanțiala donație (din partea U.N.E.S.C.O.) constînd în materiale și utilaje de restaurare, care deja la începutul lunii august însoțea o misiune de restauratori francezi și italieni, invitați pe șantierele din Moldova și Muntenia.

DOINA MÂNDRU

SIMPOZIONUL DE LA SIBIU — MĂRTURII SEMNIFICATIVE ALE CIVILIZAȚIEI SĂȘEȘTI DIN TRANSILVANIA

Simpozionul desfășurat la Sibiu, în perioada 2—4 iunie 1991, a avut menirea să susțină propunerea includerii în Lista Patrimoniului Mondial stabilită de UNESCO a sitului istoric Biertan.

În urma aderării României, în 30 martie 1990, la „Convenția privind protecția Patrimoniului Cultural Universal din 16 noiembrie 1972”, demersurile DMSJ au urmărit selecționarea monumentelor ce răspund criteriilor de includere în Patrimoniul Mondial stabilite prin Convenție. Fiind desemnat, într-o primă etapă, alături de bisericile cu picturi exterioare din Bucovina și Mănăstirea Hurezi, situl Biertan (biserica fortificată și o parte din

localitate) răspunde exemplar criteriilor din articolul 1 al Convenției înscrind-se între „ansamblurile de clădiri care, datorită arhitecturii, omogenității și locului lor în peisaj au o valoare universală din punctele de vedere istoric, artistic sau științific”, fiind și un „specimen exemplar pentru un tip de clădire sau ansamblu arhitectural care ilustrează un stadiu semnificativ al istoriei”. Dosarul înaintat la UNESCO argumentează înscrisura în aceste criterii: între cele 170 de biserici fortificate din Transilvania, rămase din cele 300 construite de coloniștii sași, Biertanul are un statut privilegiat — un program arhitectural cu valențe de reprezentare, somptuoasă ba-

zică trînavată, dubla centură de fortificare, turnuri monumentale, tezaur artistic de înalt nivel, sediu al Scaunului episcopal timp de trei secole și o minunată amplasare într-un spațiu puțin tulburat de înnoiri.

În prezența invitaților din partea UNESCO, dna Anne Prasche și dl Karl Heitz, reputați cercetători ai istoriei artei medievale în Franța, profesori ai Universității Sorbona, această argumentație a fost dezvoltată de către specialiștii români cunoscători ai problematicei atît în comunicările lor, cît și prin vizitarea cîtorva bisericilor fortificate din zona Sibiului.

Această sumară recenzie a lucrărilor Simpozionului se consti-